TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gegužės 15 d.*

Byloje C-276/07

dėl *Corte d'appello di Firenze* (Italija) 2007 m. gegužės 18 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. birželio 11 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Nancy Delay

prieš

Università degli studi di Firenze,

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

Repubblica italiana,

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas U. Lõhmus, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas) ir A. Arabadjiev,

* Proceso kalba: italų.

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė K. Sztranc-Sławiczek, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. kovo 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— N. Delay, atstovaujamos advokato L. Picotti,

— *Università degli studi di Firenze*, atstovaujamo advokačių R. de Angelis ir S. de Felice,

— *Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)*, atstovaujamo advokatų L. Maritato, A. Coretti ir F. Correra,

— Italijos Respublikos, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos E. Traversa ir L. Pignataro,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 39 straipsnio išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp N. Delay ir *Università degli studi di Firenze*, *Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)* bei Italijos Respublikos dėl vykdant pasikeičiančio lektoriaus pareigas įgytų teisių pripažinimo.

Teisinis pagrindas

Nacionalinės teisės aktai

3 Italijos teisės sistemoje egzistuoja savita užsienio kalbos lektorių, kuriems ši kalba yra gimtoji, kategorija, bendrai vadinama „pasikeičiantys lektoriai“, kuriai taikomi Belgijos Karalystės ir Italijos Respublikos susitarimai kultūros srityje bei 1967 m. vasario 24 d. Įstatymas Nr. 62 (GURI, Nr. 65, 1967 m. kovo 13 d., toliau – Įstatymas Nr. 62/1967).

4 Įstatymo Nr. 62/1967 24 straipsnyje nurodyta:

„1. Vykdant tinkamai ratifikuotus susitarimus kultūros srityje metams, o šis laikotarpis gali būti pratęstas kitais metais nukrypstant nuo 1958 m. kovo 18 d. Įstatymo Nr. 349 13 straipsnio paskutinės pastraipos nuostatų, kitų valstybių piliečiams gali būti patikėtos etatinio lektoriaus pareigas atitinkančios neetatinės pareigos.

2. Į neetatines pareigas paskiriama rektoriaus dekretu, iš anksto pasitarus su fakultetu ir mokykla, dėstomo dalyko katedros vedėjui pasiūlius, kuris pasirenka iš kilmės valstybės kompetentingų valdžios institucijų pasiūlytų trijų asmenų.

3. Įprastai reikalaujami dokumentai pakeičiami kompetentingų diplomatinių valdžios institucijų deklaracijomis, patvirtinančiomis, kad pasirinktas asmuo atitinka visus reikalavimus, kurie keliami lektoriaus pareigoms vykdyti kilmės valstybės universitete, įskaitant studijas patvirtinantį dokumentą.

4. Pagal tokias pačias taisykles, kokios nurodytos ankstesnėse dalyse, vykdant tinkamai ratifikuotus susitarimus kultūros srityje kitų valstybių piliečiams, be etatinių lektoriaus pareigų, gali būti pavestos neetatinės kalbos bei užsienio kalbos ir literatūros lektoriaus pareigos. Norint pavesti neetatines pareigas, reikia gauti Švietimo ministro leidimą.

<...>“

5 1980 m. liepos 11 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 382 (GURI, Nr. 20, 1980 m. liepos 31 d., paprastasis priedas) 28 straipsnyje nustatyta:

„Nustatyto finansavimo ribose <…>, siekiant patenkinti realius kalbos paskaitas lankančių studentų poreikius, rektoriai, atsižvelgę į suinteresuoto fakulteto motyvuotą pasiūlymą, pagal privatinės teisės reglamentuojamą sutartį, tam tikrais atvejais nesiremdami specialiais tarptautiniais susitarimais, gali įdarbinti užsienio kalbos lektorius, kuriems ši kalba yra gimtoji, fakultetui nustačius, pripažinus bei patikrinus jų kompetenciją, kurių skaičius neviršija 1 lektoriaus ir 150 iš tikrųjų lankančių paskaitas studentų santykio. <…>

Ankstesnėje pastraipoje numatytos sutartys negali būti pratęstos ilgiau nei mokslo metams, kuriems jos sudarytos, ir kasmet gali būti atnaujinamos daugiausia penkeriems metams. <…>“

6 Po 1989 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Allué ir Coonan* (33/88, Rink. p. 1591) ir 1993 m. rugpjūčio 2 d. Sprendimo *Alluè ir kt.* (C-259/91, C-331/91 ir C-332/91, Rink. p. I-4309) Italijos Respublika priėmė 1995 m. balandžio 21 d. Įstatyminį dekretą Nr. 120, kuris buvo pertvarkytas į 1995 m. birželio 21 d. Įstatymą Nr. 236 (GURI, Nr. 143, 1995 m. birželio 21 d., toliau – Įstatymas Nr. 236/95), kurio tikslas reformuoti užsienio kalbų mokymą Italijos universitetuose.

7 Įstatyme Nr. 236/95 numatytos keturios pagrindinės normos:

— 1980 m. liepos 11 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 382 28 straipsniu sukurtos užsienio kalbos lektoriaus, kuriam ši kalba yra gimtoji, pareigos buvo panaikintos ir vietoj jų sukurtos gimtosios kalbos dėstytojo ir eksperto pareigos (toliau – kalbos dėstytojas);

— kalbos dėstytojus universitetai įdarbina privatinės teisės reglamentuojamos darbo sutarties pagrindu (o ne kaip savarankiškai dirbančius darbuotojus), kuri paprastai sudaroma neterminuotam laikotarpiui ir išimtinėmis aplinkybėmis, siekiant tam tikru laikotarpiu patenkinti laikinus poreikius;

— kalbos dėstytojai įdarbinami pagal viešosios atrankos procedūrą, kurios taikymo tvarką nustato universitetai atitinkamai pagal savo reglamentus;

— sutartis sudarę užsienio kalbos lektoriai, kuriems ši kalba yra gimtoji, bei asmenys, atvykę baigiantis sutarties galiojimui, išskyrus, jeigu sutartis neatnaujinama dėl asmens netinkamumo darbui ar pareigų panaikinimo, turi teisę į įdarbinimą pirmenybės tvarka ir, be to, jie pagal Įstatymo Nr. 236/95 4 straipsnio trečiąją pastraipą išsaugo ankstesniuose darbo santykiuose įgytas teises.

8 Pagal 2004 m. sausio 14 d. Įstatyminį dekretą Nr. 2, nustatantį neatidėliotinas nuostatas dėl kalbos dėstytojų tam tikruose universitetuose ekonominių sąlygų ir jų lygiavertiškumo (GURI, Nr. 11, 2004 m. sausio 15 d., p. 4):

„Vykdant Teisingumo Teismo (2001 m. birželio 26 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją*, C-212/99, Rink. p. I-4923), <…> kalbos dėstytojams, buvusiems užsienio kalbos lektoriams, kuriems ši kalba yra gimtoji, Basilicate, Milano, Palermo, Pizos, Romos „La Sapienza“ universitetuose ir Neapolio universitetiniame rytų institute

<…> proporcingai jų darbo valandoms, atsižvelgiant į tai, kad visiškas užimtumas sudaro 500 valandų, nuo pirmojo įdarbinimo dienos suteikiamos tokios pačios ekonominės sąlygos kaip ir ne visą darbo dieną dirbantiems patvirtintiems mokslininkams, išskyrus kai esamos sąlygos yra palankesnės; <…>“

9 1962 m. balandžio 18 d. Įstatymo Nr. 230, reglamentuojančio terminuotas darbo sutartis (GURI, Nr. 125, 1962 m. gegužės 17 d., toliau – Įstatymas Nr. 230/62), taikomo visiems vietos darbuotojams, kurių darbo santykiai reglamentuojami pagal privatinę teisę sudarytomis darbo sutartimis, 2 straipsnyje numatyta, „kad jeigu darbo santykiai tęsiasi pasibaigus iš pradžių nustatytai ar vėliau pratęstai datai, darbo sutartis laikoma neterminuota sutartimi nuo pirmojo darbuotojo įdarbinimo dienos“.

10 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pasikeičiančių lektorių kategorija niekuomet nebuvo panaikinta.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

11 Belgijos pilietė N. Delay nuo 1986 m. lapkričio 1 d. iki 1994 m. spalio 31 d. terminuotų sutarčių, kurios buvo pratęstos, pagrindu dirbo Florencijos universitete užsienio kalbos lektore. N. Delay pirmiausia dalyvavo Briuselio tarptautinių ryšių generalinio komisariato (*commissariat général aux relations internationales de Bruxelles*) organizuotame prancūzų kalbos ir literatūros lektorių konkurse. Jį laimėjus, jos gyvenimo aprašymas tuo pačiu metu kaip ir kitų konkursą laimėjusių asmenų pavardės buvo nusiųstas minėtam universitetui, kad šis atsirinktų pasikeičiantį lektorių.

12 1994 m. spalio 31 d. nepratęsus N. Delay sutarties, jos pavardės nebuvo Belgijos valdžios institucijų *Università degli studi di Firenze* pateiktame sąraše.

13 1994 m. gruodžio 28 d. du mėnesius nevykdžiusi jokios profesinės veiklos, N. Delay su tuo pačiu universitetu sudarė neterminuotą darbo sutartį, reglamentuojamą nuo 1994 m. sausio 1 d. kalbos dėstytojams taikomu Įstatymu Nr. 236/95.

14 Nepaisant pareigų lygiavertiškumo, darbo užmokestis pagal naują tvarką buvo mažesnis nei anksčiau N. Delay gautas darbo užmokestis. Negalėjusi susitarti su *Università degli studi di Firenze*, N. Delay 2003 m. liepos 21 d. *Tribunale di Firenze* pateikė ieškinį, kuriuo visų pirma prašė pripažinti, kad jos darbo sutartis yra neterminuota nuo 1986 m. lapkričio 1 d., t. y. nuo jos darbo santykių su *Università degli Studi di Firenze* pradžios. N. Delay iš esmės siekė pasinaudoti 2004 m. sausio 14 d. Įstatyminiame dekrete Nr. 2 numatyta tvarka, susijusia su buvusių užsienio kalbos lektorių, kuriems ši kalba yra gimtoji, įgytų teisių pripažinimu.

15 *Tribunale di Firenze* atmetė jos prašymą nurodydamas, kad pasikeičiantys lektoriai sudaro visiškai skirtingą kategoriją nei užsienio kalbos lektoriai, kuriems ši kalba yra gimtoji, ir jai taikomi specialūs teisės aktai.

16 N. Delay dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Corte d'appello di Firenze*, kuris, manydamas, jog nėra akivaizdu, kad pasikeičiančių lektorių atžvilgiu buvo

laikomasi 2006 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendime *Komisija prieš Italiją* (C-119/04, Rink. p. I-6885) nustatytų principų, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar (EB) 39 straipsnį ir susijusius teisės aktus (pavyzdžiui, aiškinimus, pateiktus (minėtame) 2001 m. birželio 26 d. Sprendime (*Komisija prieš Italiją*) ir (minėtame) 2006 m. liepos 18 d. Sprendime (*Komisija prieš Italiją*)) galima aiškinti šia prasme, kad teisinė tvarka, taikoma vadinamiesiems pasikeičiantiems lektoriams, įdarbintiems pagal (Įstatymą Nr. 62/1967) sudarytą terminuotą darbo sutartį, kuriems šią sutartį pakeitus neterminuota sutartimi neužtikrinamas visų nuo jų pirmojo įdarbinimo dienos įgytų teisių išsaugojimas, o tai turi pasekmių ne tik jų darbo užmokesčio augimui, bet ir darbo stažui bei darbdavio mokamoms socialinio draudimo įmokoms, yra teisėta?“

Prejudicinis klausimas

17 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar EB 39 straipsnio 2 dalis draudžia tai, kad pasikeičiančio lektoriaus terminuotą darbo sutartį pakeitus kalbos dėstytojo neterminuota sutartimi ieškovės pagrindinėje byloje situacijoje esančio asmens atžvilgiu nebūtų pripažintos nuo pirmojo įdarbinimo dienos įgytos teisės, o tai turi pasekmių darbo užmokesčio augimui, darbo stažui ir darbdavio mokamoms socialinio draudimo įmokoms.

18 Reikia priminti, kad pagal EB 39 straipsnio 2 dalį darbuotojų judėjimo laisvė reiškia, jog įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.

19 Vienodo požiūrio principas, kurio konkreti išraiška yra EB 39 straipsnis, reikalauja, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, jei toks vertinimas nėra objektyviai pagrįstas (žr., be kita ko, 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Rink. p. I-3633, 56 punktą).

20 Nustatant, ar N. Delay patiria diskriminaciją, reikia patikrinti, ar vietos darbuotojo, esančio panašioje situacijoje kaip ieškovė pagrindinėje byloje, atžvilgiu šios įgytos teisės pripažįstamos nuo jo pirmojo įdarbinimo dienos.

21 Reikia pastebėti, kad kai vietos darbuotojas, kurio darbo santykiai reglamentuojami privatinės teisės, pagal Įstatymą Nr. 230/62 turi teisę į tai, kad jo terminuota darbo sutartis būtų pakeista neterminuota, jam užtikrinamos visos jo teisės, įgytos nuo pirmojo įdarbinimo dienos. Ši garantija turi pasekmių ne tik kalbant apie darbo užmokesčio padidėjimą, bet ir darbo stažą bei darbdavio mokamas socialinio draudimo įmokas.

22 Kaip Teisingumo Teismas jau nusprendė, Įstatymas Nr. 230/62 turi būti naudojamas kaip palyginimo priemonė, nusprendžiant, ar buvusiems užsienio kalbos lektoriams, kuriems ši kalba yra gimtoji, tapusiems kalbos dėstytojais, taikoma sistema panaši į vietos darbuotojams taikomą bendrąją sistemą, ar, atvirkščiai, ji užtikrina mažesnį apsaugos lygį (minėto 2001 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 25 punktas)

23 Jeigu pagal Įstatymą Nr. 230/62 vietos darbuotojai turi teisę į savo teisių atkūrimą, kalbant apie darbo užmokesčio padidėjimą, darbo stažą ir darbdavio mokamas socialinio draudimo įmokas, nuo pirmojo jų įdarbinimo dienos, buvę užsienio kalbos lektoriai, kurių ši kalba yra gimtoji, vėliau tapę kalbos dėstytojais, taip pat turi turėti teisę į panašų teisių atkūrimą nuo pirmojo jų įdarbinimo dienos (minėto 2001 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 30 punktas).

24 Vis dėlto reikia priminti, kad Įstatymo Nr. 230/62 taikymu vietos darbuotojams preziumuojama, kad egzistuoja tęstiniai darbo santykiai tarp darbdavio ir darbuotojų.

25 Tačiau iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad N. Delay pasikeičiančios lektorės darbo sutartis baigėsi 1994 m. spalio 31 d. ir kad sutartis su ja, kaip kalbos dėstytoja, buvo sudaryta tik 1994 m. gruodžio 28 d., t. y. praėjus dviem mėnesiams.

26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vienintelis, galintis įvertinti pagrindinės bylos aplinkybes ir išaiškinti nacionalinę teisę, turi nustatyti tęstinį ryšį tarp pareigų, kurias N. Delay vykdė *Università degli studi di Firenze* kaip pasikeičianti lektorė, ir tų, kurias šis universitetas jai patikėjo vykdyti kaip kalbos dėstytojai.

27 Nurodytas teismas, atlikdamas šį vertinimą, turi patikrinti, pirma, ar vykdydami profesinę veiklą pasikeičiantys lektoriai ir kalbos dėstytojai atlieka vienodas pareigas, būtent užsienio kalbos paskaitų pedagoginių kriterijų apibrėžimo bei studentų žinių

lygio įvertinimo atžvilgiu, ir, antra, ar aptariamos abiejų rūšių pareigos patenkina tuos pačius Italijos universitetų mokymo poreikius.

28 Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nustatytų, kad egzistuoja tęstinis ryšys tarp N. Delay vykdytų pakeičiančios lektorės pareigų ir kalbos dėstytojos pareigų, nepaisant laikino darbo santykių su jos darbdaviu nutraukimo, reikia išnagrinėti, ar panašioje situacijoje esančio vietos darbuotojo pagal Įstatymą Nr. 230/62 įgytos teisės pripažįstamos nuo jo pirmojo įdarbinimo dienos.

29 Konkrečiau dėl darbo santykių nutraukimo poveikio reikia pabrėžti, jog minėto 2001 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 28 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad tik atlikus analizę, kurioje pagrindinis dėmesys būtų kreipiamas į teisinių sistemų esmę, o ne į formą, galima nustatyti, ar jas veiksmingai taikant skirtingoms darbuotojų, kurie yra panašiose teisinėse situacijose, kategorijoms, susidaro situacijos, atitinkančios pagrindinį nediskriminavimo dėl pilietybės principą, ar, atvirkščiai, jo neatitinkančios.

30 Atsižvelgiant į visa tai, kas pasakyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, jog EB 39 straipsnio 2 dalis draudžia, kad, terminuotą pasikeičiančio lektoriaus darbo sutartį pakeitus kalbos dėstytojo neterminuota sutartimi, būtų atsisakyta pripažinti asmens, kurio situacija yra tokia kaip ieškovės pagrindinėje byloje, nuo pirmojo įdarbinimo dienos įgytas teises, o tai turėtų pasekmių darbo užmokesčio augimui, darbo stažui ir darbdavio mokamoms socialinio draudimo įmokoms, jeigu vietos darbuotojo, kurio situacija yra panaši, teisės būtų pripažintos. Nacionalinis teismas turi išnagrinėti, ar taip yra pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

31 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

EB 39 straipsnio 2 dalis draudžia, kad, terminuotą pasikeičiančio lektoriaus darbo sutartį pakeitus neterminuota kalbos dėstytojo sutartimi, būtų atsisakyta pripažinti asmens, kurio situacija yra tokia kaip ieškovės pagrindinėje byloje, nuo pirmojo įdarbinimo dienos įgytas teises, o tai turėtų pasekmių darbo užmokesčio augimui, darbo stažui ir darbdavio mokamoms socialinio draudimo įmokoms, jeigu vietos darbuotojo, kurio situacija yra panaši, teisės būtų pripažintos. Nacionalinis teismas turi išnagrinėti, ar taip yra pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju.

Parašai.